



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 84/2011-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 17. marca 2011 predbežne prerokoval sťažnosť MUDr. D. B., B., ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Senica v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 18/2005, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť MUDr. D. B. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. októbra 2010 doručená sťažnosť MUDr. D. B. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných

slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Senica (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 18/2005 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Zo sťažnosti, z jej príloh a zo zapožičaného súdneho súpisu vyplýva, že sťažovateľ podal 10. februára 2004 Okresnému súdu Bratislava III žalobu, ktorou sa domáhal vyslovenia neplatnosti darovacej zmluvy, pričom Okresný súd Bratislava III právnu vec sťažovateľa 10. januára 2005 z dôvodu výlučnej miestnej príslušnosti postúpil okresnému súdu ako súdu miestne príslušnému, a to na základe uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 Ndc 4/2006 z 18. januára 2006 (ďalej len „uznesenie najvyššieho súdu z 18. januára 2006“), ktoré bolo okresnému súdu doručené 6. februára 2006.

Sťažovateľ okrem iného uviedol, že *„Okresný súd v Senici... v konaní sp. zn.: 5 C/18/2005, zákonná sudkyňa Mgr. S. K. a Mgr. K. V... brutálnym spôsobom porušujú základné právo garantované čl. 48 ods. 2 Ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru, keď žaloba bola podaná dňa 10. 02. 2004 bez meritórneho rozhodnutia, keď tento súd 6-rokov a 8-mesiakov vymáha protizákonným spôsobom súdne poplatky, keď žalobca je oslobodený od poplatkov zo zákona č. 71/1992 Zb. § 4 ods. 2 písm. f – navrhovateľ o neplatnosť darovacej zmluvy sa domáha náhrady škody spôsobenej trestným činom.“*

Na základe uvedeného sa sťažovateľ domáha, aby ústavný súd vydal tento nález:

„II.A. Okresný súd v Senici porušuje základné práva D. B. garantované čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

II.B. Ústavný súd oslobodzuje D. B. od poplatkov z dôvodu, že sťažovateľ má byť oslobodený od poplatkov zo zákona, súčasne zrušuje všetky uznesenia o neoslobodení od poplatkov v konaní 5 C/18/2005.

II.C. Ústavný súd prikazuje Okresnému súdu konať bez ďalších zbytočných prietáhov v konaní a rozhodnúť v lehote 3 mesiace od dňa doručenia Nálezu Ústavného súdu.

II.D. Okresný súd je povinný zaplatiť D. B. pre početné protizákonnosti v konaní 5 C/18/2005 satisfakciu vo výške škody 170.000 EUR v lehote 15 dní od dňa právoplatnosti

Nálezu Ústavného súdu. V prípade omeškania je Okresný súd v Senici povinný zaplatiť úroky z omeškania vo výške 300 EUR za každý deň omeškania až do zaplatenia.

II.E. Ústavný súd prikazuje predsedovi Okresného súdu v Senici podať trestné oznámenie proti sudkyniam Mgr. S. K. a Mgr. K. V. pre zneužívanie právomoci obzvlášť drastickým spôsobom (marenie exekúcie a znižovanie dôstojnosti a cti žalobcu D. B. protizákonným 6-ročným vymáhaním súdneho poplatku – ignorovaním uznesenia 23 Co/90/2008-173 a ignorovaním zákona o poplatkoch. Ústavný súd prikazuje predsedovi súdu v regresnom konaní strhávať škodu súdu vo výške 170.000 EUR sudkyniam K. a V. až do úplného splatenia škody.“

II.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takúto možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

III.

1. Vychádzajúc z uvedeného, predloženej sťažnosti a jej príloh, ako aj zo súvisiaceho súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 5 C 18/2005 ústavný súd zistil, že uznesením najvyššieho súdu z 18. januára 2006 (doručeným 6. februára 2005) bolo rozhodnuté, že na prerokovanie a rozhodnutie veci je miestne príslušný okresný súd.

Podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje predovšetkým vo viazanosti petitom návrhu na začatie konania, teda tou časťou sťažnosti (v konaní podľa čl. 127 ústavy), v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa od ústavného súdu domáha (§ 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde), čím zároveň vymedzí predmet konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Vzhľadom na uvedené môže ústavný súd rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorý označil za porušovateľa svojich práv (napr. m. m. I. ÚS 178/09, IV. ÚS 428/09). Konanie pred ústavným súdom je navyše ovládané princípom dispozitívnosti, ktorý vylučuje, aby ústavný súd zapájal do konania o sťažnosti iný všeobecný súd bez výslovného návrhu sťažovateľa.

Vzhľadom na viazanosť ústavného súdu návrhom na rozhodnutie vo veci samej sa ústavný súd časťou konania, ktoré prebiehalo na Okresnom súde Bratislava III až do jeho postúpenia okresnému súdu po rozhodnutí najvyšším súdom o miestnej príslušnosti, nemohol zaoberať.

Vo vzťahu k prípadnému preskúmvaniu postupu Okresného súdu Bratislava III ústavný súd poukazuje tiež na svoj ustálený právny názor, podľa ktorého poskytuje ochranu základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj právu na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru len vtedy, ak bola sťažnosť pred ústavným súdom uplatnená v čase, keď k namietanému porušeniu označených práv ešte mohlo dochádzať alebo porušenie v tom

čase ešte mohlo trvať (m. m. IV. ÚS 102/05). V danom prípade vec bola z Okresného súdu Bratislava III postúpená okresnému súdu, o ktorého miestnej príslušnosti bolo rozhodnuté uznesením najvyššieho súdu z 18. januára 2006, pričom sťažnosť ústavnému súdu bola doručená až 25. októbra 2010, teda v čase, keď k porušovaniu označených práv Okresným súdom Bratislava III už nemohlo dochádzať. Ústavný súd konštatuje, že na základe uvedeného by sťažnosť aj v prípade, ak by smerovala proti Okresnému súdu Bratislava III, bolo potrebné v tejto časti odmietnuť z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

2. Pri skúmaní opodstatnenosti sťažnosti, ktorou sa namieta porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd prihliada najmä na dĺžku trvania namietaného konania vychádzajúc súčasne zo svojej doterajšej judikatúry, podľa ktorej môže odmietnuť sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú okrem iného v prípade, keď zistí, že postup všeobecného súdu sa nevyznačoval takými významnými priet'ahmi, ktoré možno kvalifikovať ako „zbytočné priet'ahy“ v zmysle uvedeného článku ústavy (napr. I. ÚS 57/01, II. ÚS 199/02, IV. ÚS 296/04).

Z prehľadu procesných úkonov, ktoré vyplývajú zo zapožičaného súvisiaceho súdneho spisu, je zrejmé, že sťažovateľ sa pojednávaniu nariadených okresným súdom na 3. máj 2006, 12. jún 2006, 13. september 2006 a 21. február 2007 nezúčastnil z rôznych dôvodov, pričom svoju neúčast' na pojednávaniu nariadenom na 12. jún 2006 ani nijako neospravedlnil, čím sa výraznou mierou podieľal na neefektívnosti a predĺžení priebehu tejto časti napadnutého konania.

Napriek uvedenému okresný súd aj pri neúčasti sťažovateľa a odporcu na pojednávaniu uskutočnenom 21. februára 2007 vo veci meritórne rozhodol.

Po podanom odvolaní však Krajský súd v Trnave (ďalej len „krajský súd“) uznesením sp. zn. 23 Co/90/2008 z 15. októbra 2008 (ďalej len „uznesenie krajského súdu“) zrušil prvostupňové rozhodnutie okresného súdu z dôvodu nedostatočne zisteného skutkového stavu a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Uvedenú skutočnosť ústavný súd považuje za prejav neefektívnosti napadnutého konania okresného súdu, ktorá

viedla k spomaleniu jeho priebehu. V uvedenej súvislosti však ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, z ktorej vyplýva, že nie každý zistený neefektívny postup v súdnom konaní musí mať nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (m. m. I. ÚS 46/01, I. ÚS 66/02). Pojem zbytočné prietahy obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy je pojem autonómny, ktorý možno vykladať a aplikovať predovšetkým materiálne. S ohľadom na konkrétne okolnosti veci sa totiž postup dotknutého štátneho orgánu nemusí vyznačovať takými významnými prietahmi alebo obdobiami neefektívnej činnosti, ktoré by bolo možné bez ďalšieho kvalifikovať ako zbytočné prietahy v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy.

Ústavný súd ďalej zistil, že v období po zrušení rozsudku okresného súdu z 21. februára 2007 uznesením krajského súdu z 15. októbra 2008 a vrátení spisu okresnému súdu bránili postupu v merite veci výlučne procesné aktivity sťažovateľa v súvislosti s jeho návrhmi na oslobodenie od súdnych poplatkov, keď sa postupne neúspešne odvolával proti rozhodnutiam okresného súdu o neoslobodení od poplatkov v prvostupňovom, odvolacom a aj dovolacom konaní.

Konkrétne okresný súd uznesením sp. zn. 5 C/18/2005 z 15. októbra 2007 nepriznal sťažovateľovi oslobodenie od súdnych poplatkov, keď v odôvodnení okrem iného uviedol:

«Súd nepriznal navrhovateľovi oslobodenie od súdnych poplatkov z toho dôvodu, že napriek výzve súdu na predloženie aktuálnych dokladov o osobných, majetkových a zárobkových pomeroch, z ktorých by bola preukázateľná odôvodnenosť žiadosti navrhovateľa o oslobodenie od súdnych poplatkov, navrhovateľ žiadne doklady súdu nepredložil a oznámil, že ak ho súd bude vyzývať znova a „neprihodí mu do obálky s výzvou peniaze“ nebude odpovedať, z čoho teda vyplýva, že navrhovateľ žiadnym spôsobom nepreukázal dôvodnosť svojej žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov a navyše zrejme vedome zamlčal skutočnosť, že v priebehu konania získal finančné prostriedky vo výške 10.000,- EUR (priznaná nemajetková ujma rozsudkom Európskeho súdu pre ľudské práva zo dňa 8. 11. 2005 týkajúceho sa sťažnosti č. 46844/99) a vo výške 4.800,- EUR (priznaná nemajetková ujma rozsudkom Európskeho súdu pre ľudské práva zo dňa 27. 6. 2006 k sťažnosti č. 57678/00).»

Proti predmetnému uzneseniu okresného súdu sa sťažovateľ odvolal, no krajský súd uznesením sp. zn. 23 Co 285/07 z 22. januára 2008 uznesenie okresného súdu potvrdil, pričom v odôvodnení okrem iného uviedol, že *„odvolací súd sa stotožňuje so záverom prvostupňového súdu, že niet dôvodu navrhovateľa oslobodiť od platenia súdneho poplatku, nakoľko navrhovateľ riadne nepreukázal svoje pomery a ani skutočnosť ako tvrdí, že nedošlo k zmene pomerov od rozhodnutia o oslobodení od platenia súdneho poplatku z návrhu. Odvolací súd dáva do pozornosti skutočnosť, že predchádzajúcim rozhodnutím Okresného súdu Bratislava III bol navrhovateľ oslobodený iba na zaplatenie súdneho poplatku z podaného návrhu vo výške 1.000,- Sk. Teda navrhovateľ bol oslobodený len v uvedenej časti, oslobodenie sa netýkalo celého konania. Taktiež je potrebné uviesť, že na navrhovateľa sa nevzťahuje osobné ani vecné rozsahy oslobodenia od súdnych poplatkov podľa ust. § 4 zák. č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov.“*

Uznesením okresného súdu sp. zn. 5 C 18/2005 z 19. februára 2009 bol sťažovateľ opätovne vyzvaný na zaplatenie súdneho poplatku, na čo reagoval podaním z 28. februára 2009 s nevhodným a urážlivým obsahom (napr. *„Nová zákonná sudkyňa sa ihneď blýska hlupotou a zablysla sa zbytočnými prietahmi...“*). Krajský súd uznesením sp. zn. 23 Co/97/2009 z 9. septembra 2009 zmenil uznesenie okresného súdu tak, že znížil sumu súdneho poplatku za návrh určenú okresným súdom. Na uvedené uznesenie krajského súdu sťažovateľ reagoval podaním doručeným okresnému súdu 30. októbra 2009 označeným ako *„Dovolanie proti protizákonnému a šikanóznemu uzneseniu justičnej mafie v trnavskej oblasti“*. V súvislosti so žiadosťou o priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov za dovolanie okresný súd vyzval sťažovateľa, aby v lehote 15 dní predložil spolu s vyplneným tlačivom *„Potvrdenie o osobných, majetkových a zárobkových pomeroch“* aj doklad o osvedčení terajších príjmov a aktuálne výpisy z listu vlastníctva. V odpovedi doručenej okresnému súdu 18. marca 2010 sťažovateľ okrem iného uviedol, že *„nemá na zaplatenie 2 Eurá za overenie podpisu na potvrdení“*.

Okresný súd uznesením sp. zn. 5 C 18/2005 z 2. júna 2010 rozhodol, že sťažovateľovi nepriznáva oslobodenie od súdnych poplatkov v dovolacom konaní, pretože

tento „ani po výzve okresného súdu aktuálne doklady o osobných, majetkových a zárobkových pomeroch, z ktorých by bola preukázateľná odôvodnenosť žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov, nedoložil“.

Okresnému súdu bolo 19. júla 2010 doručené odvolanie proti jeho uzneseniu z 2. júna 2010, ktorého obsah mal urážlivý až vulgárny charakter. Krajský súd uznesením sp. zn. 23 Co/259/2010 z 23. decembra 2010 (doručeným okresnému súdu 25. januára 2011) uznesenie okresného súdu z 2. júna 2010 potvrdil, keď v odôvodnení okrem iného uviedol:

„Z obsahu spisového materiálu vyplynulo, že navrhovateľ spolu s podaním žiadosti o oslobodenie od súdneho poplatku a ustanovení mu zástupcu z radov advokátov nedoložil žiadne dôkazy preukazujúce jeho pomery a neurobil tak ani na výzvu prvostupňového súdu. Pokiaľ súd prvého stupňa nepriznal navrhovateľovi oslobodenie od platenia súdnych poplatkov s odôvodnením nepreukázania pomerov navrhovateľa, z ktorých by vyplývala jeho finančná neschopnosť zaplatiť súdny poplatok, rozhodol vecne správne. O priznaní oslobodenia od súdnych poplatkov možno rozhodnúť len na návrh, pričom dôkazná povinnosť preukázania pomerov odôvodňujúcich priznanie oslobodenia zaťažuje žiadateľa o priznanie tohto oslobodenia. Správny bol záver súdu prvého stupňa, že navrhovateľ nepreukázal svoje pomery, ktoré by odôvodňovali priznanie oslobodenia od súdneho poplatku, a to ani na základe opakovanej výzvy zo strany súdu a nebolo povinnosťou súdu prvého stupňa zaobstarat' si takéto podklady z úradnej povinnosti.“

Ústavný súd hodnotiac doterajší postup okresného súdu v napadnutom konaní konštatuje, že aj keď nebol vždy bez priet'ahov, zjavne sa nevyznačuje takými významnými obdobiami nečinnosti, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako zbytočné priet'ahy v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd dodáva, že nemožno pričítať na ťarchu orgánom verejnej moci (v danom prípade všeobecnému súdu) predĺženie konania v dôsledku nutnosti reagovať na návrhy, opravné prostriedky, prípadne námietky účastníka konania.

S ohľadom na uvedené skutočnosti a v súlade so svojou doterajšou rozhodovacou činnosťou preto neprichádza do úvahy, aby ústavný súd mohol postup okresného súdu v napadnutom konaní po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie kvalifikovať ako porušenie základného práva sťažovateľa garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto ústavný súd sťažnosť aj v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

3. Pokiaľ sa sťažovateľ domáha, aby ho ústavný súd oslobodil od súdnych poplatkov, ústavný súd konštatuje, že túto právomoc majú výlučne všeobecné súdy, ktoré v okolnosti danej veci o žiadostiach sťažovateľa o oslobodenie od súdnych poplatkov aj opakovane rozhodovali. Táto skutočnosť vzhľadom na princíp subsidiarity obsiahnutý v čl. 127 ods. 1 ústavy zásadne bráni ingerencii ústavného súdu do výkonu tejto právomoci všeobecných súdov, a preto bolo potrebné sťažnosť v tejto časti odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie.

Sťažovateľ sa ďalej domáha aj „*zrušenia všetkých uznesení o neoslobodení od poplatkov v konaní 5 C/18/2005*“. V súvislosti s uvedeným ústavný súd poznamenáva, že keďže všetky uznesenia okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 18/2005 týkajúce sa rozhodovania o oslobodení od súdnych poplatkov boli na základe sťažovateľom podaných odvolaní preskúmané v odvolacích konaniach (podrobne vyhodnotené na inom mieste tohto uznesenia, pozn.), ich navrhovanému zrušeniu ústavným súdom bráni nedostatok právomoci na takéto rozhodnutie (čl. 127 ods. 1 ústavy) vyplývajúci z princípu subsidiarity, ktorý znamená, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Právomoc odvolacieho súdu v danom prípade vzhľadom na princíp subsidiarity vylučuje právomoc ústavného súdu.

4. Sťažovateľ napokon navrhuje, aby ústavný súd prikázal predsedovi okresného súdu podať trestné oznámenie proti sudkyňiam Mgr. S. K. a Mgr. K. V. pre zneužívanie právomoci „*obzvlášť drastickým spôsobom*“.

Ústavný súd konštatuje, že nie je oprávnený posudzovať trestnú zodpovednosť sudcov všeobecných súdov za konanie spojené s výkonom ich funkcie. Obdobne ústavný súd nemá kompetenciu prikázať predsedovi okresného súdu v regresnom konaní „*strhávať škodu sudcom až do úplného splatenia škody*“.

Na základe uvedeného ústavný súd uzavrel, že sťažnosť je potrebné aj v tejto časti odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie.

Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok, bolo už bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. marca 2011